

upotrebom domaćih autonomnih zakona i suda, oslobodivši ih tako od traženja pravde na ikojem drugom mjestu, pa i na udaljenom dvoru; a samo od prihoda gradske luke, što je ulazio od stranih brodova, pridržao je sebi dvije trećine prepustivši treći dio gradskomu knezu, nakon što je biskup dobio od čitave svote desetinu. Napose još oslobodio je kralj dalmatinske građane zalaznine („ius descensus“) naglasivši izriječkom: „Kad pak k vama dođem, da se krunim ili da u vašem gradu sazovem sabor kraljevstva,¹ nijedan građanin ne će morati da primi gosti na silu, već će svakomu biti na volju, da primi koga hoće.“ Kad uporedimo ove privilegije s onima gradova po ostaloj Evropi, naročito u Italiji, Francuskoj i Engleskoj, uvjerit ćemo se, da su dalmatinski najliberalniji i najopsežniji; jedino oni grada Londona, a otprilike iz istoga vremena, mogu da se s njima takme, ali ipak zaostaju.

Ratovanje s normanskim hercegom Boemundom (1108). Skoro potom, krajem oktobra 1107., navali bez značajnijega uspjeha normanski herceg Boemund na bizantinski Drač s 34.000 momaka, pače kad ga je car Aleksije opkolio, prisiljen bi u septembru 1108. da zamoli mir. Za vrijeme vojne pod Dračem ukrcaše se čete Kolomanove (negdje na proljeće 1108.) u mletačke galije i prevezoše u Apuliju, gdje su pustošile kroz tri mjeseca zemlju hercegovu, a onda se vratiše natrag u Dalmaciju. Kod sklapanja mira između cara Aleksija i hercega Boemunda u Draču sudjelovala su i dva poslanika Kolomanova, župani Berič i Šimon.

Sukob s njemačkim carem Henrikom V. (1108). U isto se vrijeme kralj morao ogledati i s njemačko-rimskim carem Henrikom V. Uspjeh naime Kolomanov u Hrvatskoj (1102) uznemirio je hercega Almoša toliko, da je pošao u Njemačku i ondje tražio pomoći, ali ne dobivši je morao se i opet pokoriti. No kad je Koloman zauzeo dalmatinske gradove i otoke, pače sina Stjepana proglasio zasebnim hrvatsko-dalmatinskim kraljem, Almoš se i opet diže te najprije poljskom a onda njemačkom pomoći zaprijeti bratu. U Njemačkoj se naime vijest o zauzeću dalmatinskih gradova veoma neugodno dojmila cara Henrika V., jer se ondje smatrahu Hrvatska i Dalmacija

¹ „Cum autem ad vos coronandus aut vobiscum regni negocia tractaturus advenero“ (Smičiklas, Cod. dipl. II, 18); ove riječi jasno pokazuju, da se kralj Koloman obavezao već prije na zasebno hrvatsko-dalmatinsko krunisanje i obdržavanje zasebnoga hrvatsko-dalmatinskoga sabora, za sebe i svoje nasljednike.